

PROF. BRAUNER'İN ARDINDAN

Prof. Dr. Yusuf **VARDAR**
(Ege Üniv. Öğ. Üyesi)

Bu yılın ilk ayında Almanya'dan ulaşan bir haberden değerli hocamız Prof. Brauner'in ebediyen aramızdan ayrıldığına inanmak istemeksizin öğrenmiş olduk. Biz talebelerini derin acılara boğan bu haber bir bakıma Bitki Fizyolojisinde kendine özgü yeri doldurulamayacak bir boşluğu da yansıtması bakımından bilim alemi için derin bir yara olmuştur.

Hiç şüphe yok ki Prof. Brauner, Türkiye'deki 22 yıllık hizmet süresinde yetiştirdiği birçok talebeleri, batılı manâsıyla Botanik dalının

yerleşip gelişmesi yönündeki çalışmalarıyla ilelebet hatırlanacak Türk Cumhuriyet Tarihinin bilim hayatındaki yerini ilelebet muhafaza edecektir. Bugün Anadolu'nun hemen her köşesinde onun bir talebesini biyolojiyi Batılı anlamda öğreten öncü kişi olarak bulmak mümkündür. Kendisini seven talebeleri, çok çalışkan, titiz, ciddi heyecanlı ve o derece nazik aynı zamanda insancıl davranışlı Brauner hocayı ilelebet hatırlayacaklar ve hatırasını daima muhafaza edeceklerdir. Kanaatince ince eleyip sık dokuyanların bile Brauner hocada bulup eleştirdikleri; izole, içine dönük yaşantısıyla tek yönlüyü dahi objektif bir değerlendirme ile bu hususların da yüksek bilimciliğinin tabii nitelikleri olduğunu kabul edeceklerdir. Gerçekten Brauner hoca Bitki Fizyolojisinde; permeabilite, su alınımı bitki hareketleri ve özellikle son yıllarda bitkilerin uyarıları hatırladıklarına diğer bir deyimle bitkilerinde bir çeşit hafızası olduğuna ilişkin dünya çapındaki orijinal ve önemli katkılarıyla üstün ve kendine özgü bilimci kişiliğini tüm dünya Fizyoloklarına kabul ettirmiştir. Hiç şüphe yok ki kendisinin bu alanda 200 ün üstünde orijinal yayınları daima bitki fizyolojisi alanında geçerli kalacaklardır. Ayrıca Almanca yazılmış Bitki Fizyolojisi kitabı birçok laboratuvarlarda elden ele dolaşmaktadır. Bunun yanında Türkçe hazırladığı Bitki Fizyolojisi kitabı ile Taksonom olmadığı halde, ihtiyacı karşılamak amacıyla büyük bir titizlikle ve yorucu bir çalışma ile hazırladığı Fanerogamlar ile Kriptogamlar kitapları talebeleri olan Türk meslektaşlarının Botanik kitaplıklarında daima baş köşeyi işgal edeceklerdir.

Hocamız LEO BRAUNER 16 Mayıs 1898 de Viyana'da Mühendis Alexander BRAUNER'in oğlu olarak dünyaya gelmiştir. Okul tahsiline Viyana ve Berlin'de devam etmiş ve 1916 yılında Liseyi bitirerek Avusturya ordusuna katılmıştır. 2 senelik askerlik hizmetinden sonra Topçu Subayı olarak 1918 yılının Kasımında terhis olmuş ve derhal Viyana'da Üniversite tahsiline başlamıştır. Daha sonra Greifswald ve Jena'ya girmiş ve orada Prof. Renner'in talebesi olarak 1922 Nisanında (Lichtkrimpung und Licht wachstamsreaksion) ışık kırılması ve ışık gelişmesinin reaksiyonu adlı çalışması ile doktorasını vermiştir. Bu tarihten sonra Berlin Üniversitesinin Bitki Fizyolojisi Enstitüsünde daha sonra Würzburg'da Üniversitenin Botanik Enstitüsünde Prof. Haberlandt'in asistanı olarak çalışmıştır. 1925 yılında tekrar Jena'ya dönerek orada Botanik sahasında "Über die Beziehungen swischen Reizmenge und Reizerfoly" adlı çalışması ile habiltasyonunu yaparak doçent oldu.

Eylül 1929 da Rockefeller foundation'un yabancılara ait bursunu kazanmış ve bu zaman içersinde Dublin, Trinity-College'nin Botanik kürsüsünde cansız tabii çeperin esası ve elektrolitik permeabiliksi hak-

kında enteresan bir çalışma yapmıştır. 1932 yılında Ordinarius Profesör namzetliğine atanmıştır. 1933 yılında Almanya'yı terk ederek bir müddet Oxford'da Botanik kürsüsünde kalmış ve daha sonra 1923'te vaki davet üzerine İstanbul Üniversitesine Botanik Profesörü olarak görev almıştır. Münih Üniversitesinin Botanik Kürsüsünde bir kadroya sahip oluncaya kadar İstanbul'da arkadaşları ve talebelerinin arasında hayatının 22 yılını geçirmiş ve burada değerli birçok araştırmalar yapmış ve pekçok öğrenci yetiştirmiştir. Münih'te Temmuz 1955'den Ocak 1974 yılına kadar yalnız Botanik Enstitüsünü idare etmek ve pekçok genci yetiştirmekle kalmamış aynı zamanda dünyaca tanınmış meşhur Botanik bahçeleri ile Münih Botanik Bahçesi arasında ilişkiler kurmuş onu geliştirmiştir.

Münih Üniversitesi Botanik Kürsüsünde hizmetlerini ifa ederken yaş haddi dolayısıyla 1968 de tekaüt olan Brauner hoca bilimle ve kürsüsüyle ilgisini sürdürmüş ve bu süre içinde de çok ciddi yayınlar yapmıştır. Kanımca bu onun bilime olan ve aşka varan sonsuz bağlılığının en belirgin sembolüdür. Son yıllarını eşiyle Münih'te sakin geçiren hoca bu dönemde eşinin bana yazdığına göre ilmi çalışmalar dışında kendisinin en hoşlandığı hususlardan biri de İstanbul yaşantısının anılarını tekrarlamak olmuştur. Bu yaşantısında beklenmedik bir zamanda, 76 yaşında hayata gözlerini yummuştur. Ölümünü müteakip Münih Üniversitesinde yapılan törende üniversite yetkilisinin yaptığı konuşmada da belirttiği gibi: Yazıma şu seslenişimle son vermek istiyorum.

Brauner Hoca; Çeşitli hizmetleriniz yanında bugün Türkiye'de selâhiyet sahibi Botanikçiler de sizin eserinizdir. Bunlar Türkiye'de de hatıranızı ebedi kılacaktır, kabrinizde ebediyen rahat uyuyun.